

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 36.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

*Fas illam fuerit pedibus triuisse prophano.
 Non metus ullus erit, non suspicio vlla pericli,
 Nam rapide tigres aberunt, aberuntque leones,
 Visque malarum omnis fraudesque dolique ferarum.
 Felices animi quibus hunc insistere callem
 Deducente Deo dabitur; ¹⁰ nam libera duro
 Colla iugo, tenerasque manus solido ære soluti,
 Ibunt gaudentes, Seruator emque canoro
 Carmine laudabunt, tandemque ad sancta Sionis
 Mœnia peruenient, comitabitur alite præpes
 Remigio, pura & sinem haud habitura voluptas:
 Mœsities fugiet, fugiet gemitusque dolorque,
 Feraliq; timor vultum ferrugine liuens.*

Hæc de promissionibus futuri sæculi sunt intelligenda.

9 Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec inuenietur ibi: & ambulabunt qui liberati fuerint.

10 Et redempti à Domino, conuertentur, & venient in Sion cum laude; & lætitia sempiterna super caput eorum: gaudium & lætiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

VATICINIORVM ISAIAE LIBER QVINTVS.

*ORSITAN & Solymis fuerint qua fata
 requiret
 Posteritas, cum mille furens legionibus,
 vrbes*

*Vreret Assyrius Iudeas Sennacheribus.
 Dicam equidem, nec enim tam fortia facta sileri
 Ipse finit Deus, & prohibet pia cura nepotum.
 Adiuuet ille meum, qui prestitit ista, laborem.
 Tertius à decimo, regnanti fluxerat annus
 Hefechiæ, quartumque leues duodena per astra
 Ducebant menses, ex quo proauita gerebat
 Sceptra manu, haud ulli veterum virtute secundus,
 Et Solymam iustis frenabat legibus oram:
 Cum grauis incubuit Iudeis viribus hostis
 Sennaribus, totum Euphratem in noua prælia ducens.
 Et iam more ruens torrentis ab imbribus aucti,
 Mille manu captas victor prostrauerat vrbes,
 Cum velut armorum satur, & rem cernere verbis
 Præ se velle ferens, positis longo ordine castris,
 Euerſæ Lachis ad cineres bustumque reseidit.
 Colle Lachis surgit modico, quam sede nepotes
 Beniamide Solimis olim posuere propinqua,
 Hinc (nam in conspectu Solomonica templa videbat,
 Dauidicæque arces, eductæque mœnia celo)
 Multa putans, seuosque premens sub corde dolores,*

Hoc loco historia atrox Isaias, ut ostendat quam præfenti ope Dominus eis subueniat, qui tota fide eius auxilio nituntur.

Cap. 36.

Hanc historia habes Regum quarto, cap. 18. 19. & 20.

Lachis ciuitas in tribu Beniamina, Solymis proxima.

Cap. 36.

1 Et factum est: in quartodecimo anno regis Ezechie, adſcendit Sennacherib rex Assyriorum super omnes ciuitates Iudæ munitas, & cepit eas.

2 Et misit rex Assyriorum Rabſacen de Lachis in Ierusalem, ad regem Ezechiam in manu graui, & stetit in aqua ductu piscine superioris in via Agri-fullonis.

I 2

Misit

Misit qui sacram dedi sibi postulet arcem,
Rabsacem Assyrium, quo non in utrumque parato
Doctior ore, minis dubias impellere mentes,
Aut blando sensus sermone mouere labantes.

Fortè fuit muros extra telique periculum

Piscina illimem voluens argentea lympham,

Maiori dulcis pecori, dulcisque minori,

Constitit hic, veterem iuxta fullonis agellum

Assyrius: ³ trepida quem contra missus ab urbe,

Eliachimus iyt senior, cui credita regis

Cura domus, Somnásque potens sermone, Ioásque

Asaphides, regi oblatos audire libellos

Præpositus; quos sic affari Rabsacus in fit:

⁴ Hæc vestro Hesechia, celsa qui clausus in arce

Nunc trepidat, rege à magno non mollia ferte

Iussa viri: Quæ te vanum fiducia lætat?

⁵ Quid struis? aut qua spe periturus in urbe moraris?

Cui vallo, quibus aggeribus confisus & armis,

Assyriis demens concurrere viribus audes?

⁶ Nam quid opis Pharius tulit ad tua prælia miles?

Perfide, nil pacis tabulas, nil fœdera curans,

Vt mea Niliacis postponas tela sagittis?

Nempe vice auxiliij graue vulnus, vt accidit illi,

Corpus arundineo tremulum, dextrámque bacillo

Qui temerè credit; casu nam læsus acerbo,

Et saua ostentans perfossam vulnere dextram,

Cassa gemit frustra infidi solatia ligni:

⁷ Talis erit Pharius spes quam tibi fingis in armis.

Nec te decipiat Domini implorabile numen,

Et sanctè promissa fides, & rebus in arctis

Pacta salus: (Sed quis Dominus Deus alter ab illo

Quem colimus?) dudum ille fidem neglexit, opémque

Periuris afferre negat: Te ne ille suorum

Hostem sacrorum, qui lucis omnibus aras,

Omnibus edituos de montibus eiecisti,

Qui sacrum populis vnum, legémque, locúmque,

Omnibus esse iubes, vnámque litantibus aram;

Te desertorem moris ritúsque paterni

Audiet? & veniet scelerata ad vota vocatus?

Non ita: Quid te ergo mutauit, vt hæcenus esse

Et dici noster dedignareris amicus?

⁸ Et nunc (antè quidem melius statuisse fuisset)

Nunc saltem, tua si domus & tibi patria cordi est,

3 Et egressus est ad eum Eliachim filius Helcia, qui erat super domum, & Sobna scriba, & Ioahc filius Asaph à cōmentariis.

4 Et dixit ad eos Rabsaces, Dicite Ezechie, Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia qua confidis?

5 Aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? super quem habes fiduciam, quia recessisti à me?

6 Ecce, confidis super baculum arundineum confractum istum, super Aegyptum: cui si innixus fuerit homo, intrabit in manū eius, & perforabit eā: sic Pharaon rex Aegypti omnibus qui cōfidunt in eo.

7 Quod si responderis mihi, In Domino Deo nostro confidimus: nōne ipse est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria, & dixit Iudæ & Ierusalem, Coram altari isto adorabitis?

8 Et nūc trade te domino meo regi Assyriorum, & dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex te præbere ascensores eorū.

Sic tentator:
Omnia regna
mūdi tibi da-
bo, si prociēs
adoraueris
me.

Ironia, Gue-
potius sarcas-
mos.

*Si nati, uxores, & connubialia iura,
Dede meo te suppliciter tuāque omnia regi,
Et solitam dare regna manum proiectus adora:
Sin quid opis superest, & adhuc intacta iuuentus
Bellum importunum quā pacis fœdera mauult,
Quid cessas? signis acies utrinque refulgens
Prodeat elatis: Mars litem sanguine cernat.*

*Immò etiam, ne qua tua cornua parte laborent,
Millia bina tibi alipedum largimur equorum,
Illos, quando tibi tot robor a lecta super sunt,
Si potis es, totidem validis fessoribus arma.
Quī verò hoc possis tam desolatus egensque?
Qui, soli ex ducibus minimis si prœlia tentes,
Sis congressurus telis & viribus impar,
Audes regali ferre obuius arma phalangi?*

*Dij meliora tibi, spes verò mitte Canopi
Si quas imbelli posuisti in milite. ¹⁰ nec nos,
Quod rere, obsessum hęc sine numine venimus urbē.
Signa Deus dedit excidij manifesta futuri:
Vade (ait) & vires huc verte tuas, vicisti.
Namque tuis fato hanc dextris victricibus oram
Deuoui penitus delendam deuoneoque.*

*¹¹ Talia clarifona dum Rabfacus impia voce
Verba tonat, trepidumque Hebræo idiomate vulgus
Territat excidij admonitu cladisque propinqua;
Legati flentes orabant, parcere vellet
Hebræo ore loqui, quando sibi nota Syrorum
Vox foret, & scitè simul atque interprete nullo
Alternas possent audire & reddere voces.*

*¹² Queis super accensus, toruumq; minaxque renidēs,
Hoc etiam restabat (ait) victoribus ut iam
Auderent victi linguæ præscribere leges?*

*Atque adeò ut propius Solymæ miser incola vestra
Audiat ipse suum præsens videatq; periculum,
Accipite hæc omnes, peritura quotquot ad urbis
Teeta sedetis (ait) Non me rex maximus istum
Misit ad Hesechiam, qui spe vos ludit inani;
Verùm ad vos, quorum miseret, quorumq; salutem
Quàm cadem mauult & inulta funera gentis.*

*Si modò vos commune bonum non spernitis ultrò:
At si mendaci Hesechia donabitis aures,
Vatumque oraculis, quos consulit ille prophanus,
Inclusos muris captarum more ferarum,*

I 3

Desi-

9 Et quomodo susti-
nebis faciem iudicis
vnius loci ex seruis
domini mei minori-
bus: Quòd si confidis
in Aegypto, in qua-
drigis, & in equitibus:
10 Et nunc nunquid
fine Domino ascendi
ad terram istā vt dis-
perderem eam? Do-
minus dixit ad me,
Ascende super terram
istā, & disperse eam.

11 Et dixit Eliacim,
& Sobna, & Ioachad
Rabfacem, Loquere
ad seruos tuos Syra-
lingua: intelligimus
enim, ne loquaris ad
nos Iudaicè in auri-
bus populi qui est su-
per murum.

12 Et dixit ad eos
Rabfices, Nunquid
ad dominum tuum
& ad te misit me do-
minus meus, vt lo-
querer omnia verba
istā; & non potius ad
viros qui fedent in
muro, vt comedant
stercora sua, & bibant
urinam pedum suorū
vobiscum?

13 Et stetit Rabfaces,
& clamauit voce magna Iudaicè, & dixit,
Audite verba regis
magni, regis Assyriorum
14 Hæc dicit rex, Nō
seducat vos Ezechias,
quia nō poterit erue-
re vos.
15 Et non vobis tri-
buat fiduciam Eze-
chias super Domino,
dicens, Erueus libe-
rabit nos Dominus,
nō dabitur ciuitas ista
in manu regis Assy-
riorum.
16 Nolite audire E-
zechiam: hæc enim
dicit rex Assyriorum,
Facite mecum bene-
dictionem, & egredi-
mini ad me, & come-
dite vnusquisque vi-
neam suam, & vnus-
quisque ficum suam:
& bibite vnusquisque
aquam cisternæ suæ,
17 Donec veniam &
tollam vos ad terram
quæ est vt terra vestra,
terram frumētī & vi-
ni, terram panum &
vinearum.
18 Nec cōturbet vos
Ezechias, dicens, Do-
minus liberabit nos.
Nunquid liberauerūt
dij gētium vnusquil-
que terram suam de
manu regis Assyriorū?
19 Vbi est Deus E-
math & Arphad? vbi
est Deus Sepharuaim?
nunquid liberauerūt
Samaritaniam de manu
mea?
20 Quis est ex omni-
bus diis terrarū istarū,
qui erueat terrā suā
de manu mea, vt e-
ruat Dominus Ieru-
salem de manu mea?
21 Et filuerunt, & nō
responderunt ei: ver-
bum. Mandauerat e-
nim rex, dicens, Ne
respondeatis ei.

Deficiente penu sitis vret anhelæ, famēsque,
Proque epulis solitis, pro dulci munere bacchi,
Immundum stercus, lotiumq; bibetis amarum.
13 Non vos o vestro malè credula turba tyranno,
14 Pollicitator opis alienæ largus, at ex spes
Ipse tamen, tacitūmque premens sub corde dolorem
Decipiat, 15 celo auxilium non defore spondens:
Nil iuuat auerso pia munera ferre Tonanti,
Quæ sacras sumptu immenso portatis ad aras,
16 Vertite ad Assyrium, paciſque has sumite leges,
Quas me rex magnus vobis interprete dicit:
Cedite ius regni melioribus, armæque nunquam
Felici tentata manu deponite læti,
Arma viris, non femineis tractanda lacertis.
Interea, dum vos hinc transfero, castræque & vrbes,
Et frumentiferas vobis designo nouabes,
Viuite securi nostro sub fœdere, ficusque,
Et natas vestris decerpite vitibus vnas.
17 Mox habitaturi mecum felicia rura,
Quæ desiderium patriæ lenire relicta
Possitis, fœcunda mero, fœcundæque farre.
Hæc vobis leges, hæc vobis fœdera sunt:
Quæ pepigiſſe olim & sanctè seruisse iuuabit.
18 Nec quemquã (moneo repetens, iterumq; monebo)
Irrita permoueant vestri promissa tyranni,
Dum fando stolidas (solitum sibi) distinet aures,
Armæque nostra premit, sua cōtrâ in maius adauget,
Et sibi spe vana numen præsumit amicū:
Nam quis, tot diuos inter quos omnis adorat
Et ihure effuso placat Samarea cruore,
Assyrios potuit depellere mœnibus ignes?
Arisque, fanisq; suis, rectisq; clientum?
19 Quis Deus, Emathiam vasta quum strage rebellem
Delerem, Arsadiamque Seferuenæq; minaces
Suffoderem muros, tulit auxiliaria contrâ
Obuiis arma? 20 quis antiquam de gente deorum
Eripuit nostris manibus, ferrôque Sebasten?
Et nunc ille Deus, nulli nisi cognitus vni,
Et cultus Solymæ nuper, sibi mœnia falso
Vsurrata, meis vindex defendet ab armis?
21 Barbarus hæc valli celsa de mole fremebat,
Horrendum inclamans, sed non (sic iusserat antè
Hesechias) dictis responsum rettulit vllum.

Ergo

Ergo abeunt, tacito deiecti lumina vultu,
 Helchiades senior, Somnāsque, & natus Asapho
 Patre Ioas, cui regia commentaria cura.
 Omnes discissa laniantes pectora veste,
 Attonitūmq; nouo belli discrimine regem,
 Quid factum dictūmq; docent; stupet ipse, silētque
 Non secus ac subito percussus fulminis ictu.

Cap. 37. Tandē humeris veste abscindēs saccoq; recinctus,
 Casariemq; nigro deturpans puluere flauam,
 Progreditur, templūmq; petit, mox flexus ad aram
 Numine adorato, mittit qui vera reportent
 Amosida senis in tanto responsa periclo,
 Helchiadem, Somnamq;, quibus pars magna Senatus
 It comes, atratis induti vestibus omnes.

Quorum qui fandi doctissimus, ut prope limen
 Ventum est, iamque fuit coram data copia fandi,
 Venimus Hesechia iussu, sanctissime vates,
 (Dixit) in extremis scitatum oracula rebus.

Virg. 3. Aen.

Venit mæsta dies, venit lacrymabile tempus,
 Scilicet id scelere, & vetitis effecimus ausis,
 Ut spado (proh longi pudor indelebilis aui!)
 Semi-vir, exectis spado molle virilibus olim
 Feminēumque loqui solitus, nunc altius ora,
 Vocēmq; intendat, Dominōque Deoque Tonanti

Audeat impuris coram male dicere verbis.

Ventum ad supremum lethi discrimen acerbi:

Nec minor est qui nostra dolor præcordia torquet,

Quam, cui post decimæ fastidia tristia Luna,

Dum mater sperat maturum absolueret partum,

Omnis abit frustra misera nixusque laborque,

Nec datur eniti, aut frigentem expellere fœtum;

Vna duos rapit hora, duos vna accipit vna,

Femineis mæsta resonant ululatibus ades:

Nos eadem, nos fata manent peiora, quid ergo

Restat adhuc nisi fortè tuis, tuus optime vates

Ille Deus, calum & terras qui numine torquet,

Mollitus precibus, tandem huc bonus arrigat aures,

Assyrjꝫ minas regis, temulentæque verba,

Quæ tacit hic, noto liuentia terga perustus

Stigmate, mancipium violenti infame tyranni,

Irrita ventosis tradat rapienda procellis.

Concipe vota pater, vocēmq; ad sidera tolle,

Si forte inde salus veniat, regique, piisque

21. Et ingressus est Eliacim filius Helcie qui erat super domū, & Sobna scriba, & Ioahē filius Asaph à commētariis, ad Ezechiam scissis vestibus, & nuntiauerunt ei verba Rablācis.

Cap. 37.

1 Et factum est: cum audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & obuolutus est sacco, & intrauit in domum Domini.

2 Et misit Eliacim qui erat super domū, & Sobnam scribam, & seniores de sacerdotibus opertos sacco ad Isaiam filium Amos prophetam,

3 Et dixerūt ad eum, Hæc dicit Ezechias, Dies tribulationis, & correptionis, & blasphemie dies hæc: quia venerunt filij vsq; ad partum, & virtus non est pariendi.

4 Si quomodo audiat Dominus Deus tuus verba Rablācis, quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viuentem, & exprobandum sermonibus quos audiuit Dominus Deus tuus: leua ergo orationem pro reliquis quæ repertæ sunt.

Relli-

Magnam argumentum pietatis erga Deum quæ erat in Ezechia, quæ inter tot tantaq; mala hoc maxime angebat, quod nomen Domini blasphemaretur.